

NAWOORD

ONBEPERKT TALENT

Dit voorjaar reisden we door het hele land om de verhalen op te tekenen over mensen met een arbeidshandicap die een baan hebben gevonden. Van Goes tot Losser, van Bergen tot Raamsdonkveer en van Rottum tot Venlo. Meestal gingen we met het openbaar vervoer. De NS reed goed op tijd, maar soms kwamen we toch nog te laat door bij het station precies de verkeerde kant op te lopen. Ondanks veel geklungel met GPS en plattegrondjes. Gelukkig kregen we vaak voor het laatste stukje een lift. Bijvoorbeeld naar Wateringen, Zoetermeer en Duiven.

We wilden antwoord krijgen op vragen als: wat betekent werk voor je als een arbeidsbeperking hebt? Waarom nemen werkgevers iemand met een handicap aan en wanneer wordt dat een succes? Vooraf waren we bang dat alle verhalen veel op elkaar zouden lijken. Maar ze bleken al net zo verschillend als de mensen die we spraken, hun sterke kanten en beperkingen en de organisaties waar ze werkten. Toevallig kwamen we eerst bij familiebedrijven die vanzelfsprekend mensen met een beperking opnamen. 'Dat doen we hier altijd al, dat is normaal'. We begonnen al te denken dat die kleinschaligheid en verbondenheid het geheim was. Maar toen kwamen de positieve voorbeelden bij grote multinationals. Na elk interview dachten we dat wij ook wel zo'n werkgever zouden willen hebben. Of zo'n jobcoach.

De interviews brachten heel wat teweeg: mensen die op hun vrije dag naar het werk kwamen om een interview te geven, of er op een gewone werkdag hun routine voor moesten onderbreken. Maar vooral maakte het iedereen weer bewust van de beperking terwijl ze zich liever concentreren op wat ze wél kunnen. Ze deden het toch, om anderen te vertellen hoe belangrijk werk is, juist als je een beperking hebt. Om te laten zien hoeveel ze werkgevers te bieden hebben die bereid zijn wat energie te steken in het wegnemen van (glazen en echte) drempels. En bereid zijn rekening te houden met iemands 'wasvoorschrift'.

Na de interviews was er de fotosessie. Niet iedereen was even geduldig of meegaand, maar niemand heeft geweigerd. Meestal ging het heel soepel en ontstonden er makkelijk goede en soms grappige poses. Het leuke is dat fotograferen toegang geeft tot andere ruimtes dan de vergaderkamer: een mooie hal of trappenhuis, de orchideeënkas, de koeienstal of de winkel. Daar kwamen dan weer verhalen los en was te zien hoe betrokken iedereen is bij het werk dat ze doen.

Van het werken aan dit boek hebben we veel opgestoken. Bijvoorbeeld dat het niet handig is om iemand met autisme te vragen of hij wel eens met zijn verkeerde been uit bed stapt.

Over variatie in gebarentaal en dat iemand die blind is uit je stem kan opmaken of je zit te knikken. Maar ook over banen als arbeidsmakelaar, straler en picker en begrippen als jobcarving, -clipping en -crafting. We hebben ook heel wat afgelachen. Over een bank die ook op dit gebied met targets werkt en grappen als: je weet dat je dit interview in het Fries moet doen?

Deze tournee was ook voor onszelf inspirerend. Aan de ene kant volden we hoe fijn het is om geen zware beperking te hebben. Maar we zagen ook dat een beperking niet betekent dat je minder gelukkig hoeft te zijn. En zo mooi, de geïnterviewde hielden ons een spiegel voor. Iemand die zijn hele leven heeft geschipperd met analfabetisme: eigenlijk doen wij precies zo. Zo hebben we allerlei strategieën om bijvoorbeeld onze slechthorendheid (fotograaf) of onze rij-angst (tekstschrijver) te compenseren. En het mooiste is dat we vanaf nu minder ongeduldig of geërgerd zullen zijn als we ergens een medewerker treffen die onhandig reageert. Door het besef van de mogelijke verhalen erachter.

Bettina Zevenbergen, fotograaf en Anneke Nunn, tekstschrijver

*In de trein vroeg iemand: van welke omroep zijn jullie eigenlijk?
Omroep Onbeperkt Talent!*